

Redegørelse afgivet af justitsministeren (Peter Hummelgaard) den 20. marts 2024

Redegørelse

om

FORVALTNINGENS ANVENDELSE AF TVANGSINDGREB OG OPLYSNINGSPLIGTER UDEN FOR STRAFFERETSPLEJEN

(Skriftlig redegørelse)

1. Indledning

Ved lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, nu lovbekendtgørelse nr. 1121 af 12. november 2019 (herafter retssikkerhedsloven), blev der gennemført en samlet regulering af en række spørgsmål, som vedrører tilfælde, hvor en forvaltningsmyndighed har mulighed for uden for strafferetsplejen at foretage visse former for tvangsindgreb uden forudgående retskendelse, herunder navnlig såkaldte kontrol- og tilsynsbesøg. Loven regulerer endvidere visse spørgsmål, der kan opstå i tilfælde, hvor borgere og virksomheder er forpligtede til at meddele oplysninger til en forvaltningsmyndighed. Loven trådte i kraft den 1. januar 2005.

Ved lov nr. 525 af 6. juni 2007 blev retssikkerhedsloven ændret, således at lovens regler om tvangsindgreb fra den 1. januar 2008 også gælder i tilfælde, hvor der efter lovgivningen stilles krav om forudgående retskendelse. Baggrunden for denne lovændring var, at de hensyn, der ligger bag retssikkerhedslovens kapitel 2 og 3, også gør sig gældende for så vidt angår tvangsindgreb, som foretages efter indhentet retskendelse.

Retssikkerhedsloven bygger på betænkning nr. 1428/2003 udarbejdet af Retssikkerhedskommissionen, der blev nedsat af justitsministeren i februar 2002.

Det fremgår af forarbejderne til loven, at Justitsministeriet efter lovens ikrafttræden årligt vil udarbejde en redegørelse til Folketinget om forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter omfattet af loven. Redegørelsen skal bl.a. indeholde en omtale af eventuel ny lovgivning, der vedrører den offentlige forvaltnings adgang til at foretage tvangsindgreb uden for strafferetsplejen, samt på udvalgte

områder en omtale af praksis med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen. Formålet er at styrke den offentlige interesse og debat om borgernes retssikkerhed, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3107. Justitsministeriet afgav den seneste redegørelse til Folketinget den 29. marts 2023.

Af redegørelsen fra 2023 fremgår det, at det samlet set var Justitsministeriets opfattelse, at der ikke var grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt havde givet anledning til væsentlige problemer i praksis i 2021, hverken i forhold til de virksomheder m.v., hvor der blev udført kontrolbesøg, eller i forhold til myndighedernes tilrettelæggelse og udførelse af kontrolbesøg m.v. Herudover indeholder redegørelsen fra 2023 en oversigt over bestemmelser i lovgivningen, der blev vedtaget i 2022, og som giver forvaltningsmyndigheder adgang til at gennemføre tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven. Af denne oversigt fremgår det, at der i 2022 blev vedtaget i alt otte bestemmelser vedrørende forvaltningens adgang til at gennemføre tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven.

Den foreliggende redegørelse indeholder – efter en kort oversigt over retssikkerhedslovens regler i pkt. 2 – en omtale af praksis i 2022 på udvalgte områder med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb omfattet af loven, jf. pkt. 3. Redegørelsens pkt. 4 indeholder en omtale af ny lovgivning vedtaget i 2023, der vedrører den offentlige forvaltnings adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af loven, og pkt. 5 indeholder en sammenfatning.

2. Kort oversigt over retssikkerhedslovens regler

Loven indeholder bl.a. generelle regler om den fremgangsmåde, som forvaltningsmyndighederne skal følge ved gennemførelsen af et tvangsindgreb, der er omfattet af loven,

jf. retssikkerhedslovens kapitel 2. Det er bl.a. fastsat, at tvangsindgreb kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet, jf. retssikkerhedslovens § 2. Det er også bestemt, at en række af forvaltningslovens regler – bl.a. reglerne om inhabilitet, partsaktindsigt, begrundelse og klagevejledning – gælder ved gennemførelsen af tvangsindgreb omfattet af loven, jf. retssikkerhedslovens § 3. Der er endvidere fastsat en pligt til under visse omstændigheder at gøre notat om indholdet af oplysninger, som en myndighed modtager i en sag om iværksættelse af et tvangsindgreb, jf. retssikkerhedslovens § 4.

Herudover er det fastsat, at myndigheden skal underrette parten forud for gennemførelsen af et tvangsindgreb omfattet af loven, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 1. Underretningen skal ske skriftligt senest 14 dage inden tvangsindgrebet gennemføres og skal indeholde oplysninger om tid og sted for indgrebet, retten til at lade sig repræsentere eller bistå af andre efter forvaltningslovens § 8, hovedformålet med indgrebet og det faktiske og retlige grundlag for indgrebet, jf. § 24 i forvaltningsloven, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 2. Parten kan herefter gøre indsigelse mod beslutningen inden for en frist fastsat af myndigheden. Fastholdes beslutningen, skal dette inden eller senest samtidig med gennemførelsen af tvangsindgrebet begrundes skriftligt over for parten, jf. § 24 i forvaltningsloven, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 3.

Reglerne om underretning kan fraviges helt eller delvist i en række tilfælde. Det gælder, hvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, hvis hensynet til parten selv taler for det, eller partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 2, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 3, hvis øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 4, eller hvis forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 5.

Loven indeholder desuden regler om pligt for myndigheden til at forevise legitimation i forbindelse med gennemførelsen af et tvangsindgreb, jf. retssikkerhedslovens § 6, pligt til at udvise størst mulig skånsomhed under et tvangsindgrebs gennemførelse, jf. retssikkerhedslovens § 7, samt pligt til i en række tilfælde at udfærdige rapport om udførelsen af et tvangsindgreb, jf. retssikkerhedslovens § 8.

Loven indeholder endvidere regler om forholdet til straffetsplejen ved gennemførelsen af tvangsindgreb omfattet af loven, jf. retssikkerhedslovens kapitel 3. Det er således fastsat, at hvis en enkeltperson eller juridisk person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertræ-

delse, kan tvangsindgreb over for den mistænkte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen, jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 1. Det gælder dog ikke, hvis tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf, jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 2. De nævnte regler finder tilsvarende anvendelse, hvis der i sagen rettes et tvangsindgreb mod andre end den mistænkte, jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 3. Den mistænkte kan under nærmere bestemte betingelser meddele samtykke til fravigelse af reglerne i § 9, stk. 1 og 3, jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 4.

Loven indeholder endelig en bestemmelse om retten til ikke at inkriminere sig selv, jf. retssikkerhedslovens § 10. Bestemmelsen indebærer bl.a., at hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen m.v. om pligt til at meddele oplysninger til myndigheden ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse, jf. retssikkerhedslovens § 10, stk. 1.

3. Erfaringerne med retssikkerhedsloven inden for udvalgte forvaltningsområder

3.1. Indledning

Det er som nævnt forudsat i forarbejderne til retssikkerhedsloven, at den årlige retssikkerhedsredegørelse skal indeholde en omtale af praksis på udvalgte områder med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb omfattet af loven.

Redegørelsen indeholder en beskrivelse af praksis inden for følgende ministeriers områder: Beskæftigelsesministeriet, Erhvervsministeriet, Miljøministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Skatteministeriet. Justitsministeriet har anmodet disse ministerier om oplysninger vedrørende de enkelte kontrolmyndigheder inden for ministeriernes forvaltningsområder.

De nævnte ministerier er udvalgt på baggrund af, at der foretages et betydeligt antal kontrolbesøg m.v. af de underliggende myndigheder inden for disse ministeriers områder, og at der er tale om kontrolbesøg m.v. inden for meget forskellige forvaltningsområder. Endvidere er det anført i Retsudvalgets betænkning af 27. maj 2004 over lovforslag nr. L 96 (folketingsåret 2003-04), at der i redegørelsen skal indgå de erfaringer med lovens anvendelse, som en række forvaltningsmyndigheder – herunder Arbejdstilsynet, miljømyndighederne og skattemyndighederne – vil indhøste i tiden efter lovens ikrafttræden.

Justitsministeriet har bl.a. anmodet ministerierne oplyse antallet af kontrolbesøg omfattet af reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 2, jf. § 1, stk. 1 (om husundersøgelser eller undersøgelse eller beslaglæggelse af breve eller andre papi-

rer), som blev foretaget i september, oktober eller november 2022. Ministerierne er blevet bedt om at vælge den måned, der giver det mest repræsentative billede af myndighedens kontrolvirksomhed.

Justitsministeriet har endvidere anmodet ministerierne oplyse antallet af henholdsvis varslede og uvarslede kontrolbesøg. Justitsministeriet har i den forbindelse anmodet ministerierne om at oplyse, i hvilket omfang de foretagne kontrolbesøg gav anledning til indsigelser, der knytter sig til berettigelsen eller gennemførelsen af kontrolbesøget, og indsigelsernes nærmere karakter.

Justitsministeriet har desuden anmodet ministerierne om at oplyse antallet af politianmeldelser i hele 2022 i sager, hvor der er gennemført eller er opstået spørgsmål om gennemførelse af tvangsindgreb, som er omfattet af retssikkerhedsloven, samt hvor der er anvendt eller opstået spørgsmål om

anvendelse af en pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning.

Pkt. 3.2-3.6 nedenfor indeholder en omtale af praksis inden for de nævnte ministeriers områder i 2022. Pkt. 3.7 indeholder på baggrund heraf Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anvendelse i praksis.

3.2. Beskæftigelsesministeriet

3.2.1. Inden for Beskæftigelsesministeriets område udføres kontrolbesøg m.v., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering samt Arbejdstilsynet.

De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Beskæftigelsesministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg				Antal politianmeldelser i 2022
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (lufthavnstilsyn)	September	5	0	5	0
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (virksomhedskontrol)	September	0	0	0	0
Arbejdstilsynet ¹⁾	November	1.476	807	2.283	1.001 ²⁾

¹⁾ Opgørelsen for tilsynsbesøg i forbindelse med kontrol af efterlevelse af reglerne i arbejdsmiljølovgivningen er ikke præcis, da Arbejdstilsynet ikke foretager en systematisk registrering af tilsynsbesøg, der er omfattet af retssikkerhedslovens § 1, stk. 1. For at tilnærme opgørelsen til § 1, stk. 1 (husundersøgelser), er tilsyn på byggepladser og steder, hvor udenlandske virksomheder arbejder, der som oftest også vil være byggepladser, frasorteret. Opgørelsen omfatter antal tilsyn, der er gennemført på produktionsenheder. Hvis der samtidig er gennemført flere forskellige tilsyn på samme virksomhed, eller hvis der indgår flere tilsynsbesøg i et tilsynsforløb, så tæller det som flere tilsyn. Tilsynsbesøg, hvor tilsynsførende er kørt forgæves, tæller ikke med. Derudover foretager Arbejdstilsynet ikke en eksakt registrering af, om tilsynet er varslet eller uvarslet. Opgørelsen tager derfor udgangspunkt i, hvilken type tilsyn der er tale om.

²⁾ Arbejdstilsynet foretog i 2022 i alt 800 politianmeldelser for overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen, 195 politianmeldelser for manglende overholdelse af anmelderreglerne i Registret for Udenlandske Tjenesteydere (RUT) i lov om udstationering af lønmodtagere m.v., seks politianmeldelser for overtrædelse af rygeloven. Der var ingen politianmeldelser for overtrædelse af offshoresikkerhedsloven eller lov om elektroniske cigaretter m.v.

3.2.2. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har oplyst, at styrelsen i september 2022 har udført fem kontrolbesøg mv., der er omfattet af reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 2, jf. § 1, stk. 1.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har hjemmel til at gennemføre virksomhedskontroller i medfør af § 91 a i lov om arbejdsløshedsforsikring mv. Styrelsen har ikke anvendt sin hjemmel til at gennemføre virksomhedskontroller i 2022.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har i medfør af § 91 b i lov om arbejdsløshedsforsikring mv. hjemmel til at gennemføre lufthavnstilsyn med henblik på at kontrollere, om personer, der har været udrejst af Danmark, uberettiget kan have modtaget dagpenge under opholdet i udlandet. Styrelsen har i september måned 2022 gennemført fem lufthavnstilsyn. Alle tilsyn blev gennemført uden forudgående

varsel, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 5 (forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig).

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har oplyst, at ingen af kontrolbesøgene gav anledning til indsigelser.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har oplyst, at ved kontrollerne fik samtlige kontrollerede udleveret en pjece med oplysninger om bl.a. hjemlen i § 91 b i lov om arbejdsløshedsforsikring mv., formålet med kontrollen og det eventuelle videre forløb.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har endvidere oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedslovens regler i forbindelse med lufthavnstilsynene ikke har givet anledning til problemer.

3.2.3. Arbejdstilsynet har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg er foretaget efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebet ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives).

Arbejdstilsynet har desuden oplyst, at det ikke kan udelukkes, at undtagelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 4 (øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet) er blevet anvendt. Dette kan være relevant i tilfælde, hvor der er behov for at standse en bestemt arbejdsproces eller lignende, hvor øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter påkræver, at tilsynet gennemføres uden forudgående underretning.

Arbejdstilsynet har endvidere oplyst, at tilsynet ikke har foretaget en systematisk registrering i tilsynets elektroniske sagsbehandlingssystem (ATIS) af, hvor mange af de henholdsvis varslede og uvarslede tilsynsbesøg, der gav anledning til indsigelser fra virksomhedernes side. Der kan således ikke gives et præcist svar på, hvor mange gange det under et tilsynsbesøg er forekommet, at virksomheden har fremsat indsigelser eller indvendinger imod Arbejdstilsynets tilstedeværelse på virksomheden.

Arbejdstilsynet har oplyst, at virksomhederne har mulighed for via en myndighedsklage at tilkendegive deres utilfredshed med Arbejdstilsynets anvendelse af tvangsindgreb efter retssikkerhedsloven eller anden utilfredshed med den eller de tilsynsførendes ageren på selve tilsynsbesøget. Arbejdstilsynet har derfor gennemgået myndighedsklager vedrørende besøg foretaget i 2022 og har i den forbindelse fundet 11 sager for hele 2022, hvor en virksomhed har haft sådanne indvendinger. Sager, der vedrører tilsynsbesøg på byggepladser, der er oplagt offentligt tilgængelige, og tilsynsbesøg hos offentlige forvaltningsmyndigheder, indgår ikke.

Arbejdstilsynet har oplyst, at de *varslede* kontrolbesøg ikke gav anledning til indsigelser.

Arbejdstilsynet har endvidere oplyst, at de *uvarslede* kontrolbesøg gav anledning til 11 indsigelser, jf. ovenfor.

En sag vedrørte en virksomhedsleder, der klagede over Arbejdstilsynets metode og adfærd, idet lederen ikke havde haft mulighed for at forberede sig på kontakten med Arbejdstilsynet. Lederen klagede endvidere over, at der efter dennes opfattelse indgik detaljer om personalet i den efterfølgende høring, som ikke hørte til i et skriftligt materiale, selv om den tilsynsførende tidligere havde oplyst, at oplysningerne ikke ville indgå i høringen.

En sag vedrørte en virksomhed, der klagede over, at Arbejdstilsynet kom på et uvarslet (og senere endnu et varslet) besøg under coronapandemien, og at starttidspunktet for besøget ikke blev ændret som ønsket af virksomheden. Derudover klagede virksomheden over Arbejdstilsynets måde at oplyse sagen på under tilsynsbesøget, herunder at der blev stillet spørgsmål, som medarbejderne ikke forstod.

En sag vedrørte en klage fra en borger over, at Arbejdstilsynet efter borgerens opfattelse ikke overholdt egne regler om tilsyn med arbejde i private boliger.

En sag omhandlede en klage fra en borger over, at Arbejdstilsynet var gået ind på borgerens private grund uden tilladelse. Borgeren klagede endvidere over den tilsynsførendes adfærd, som borgeren opfattede som uforskammet. Endelig klagede borgeren over, at Arbejdstilsynet ikke kunne oplyse, om tilsynet blev gennemført på baggrund af en klage, samt over, at Arbejdstilsynet ikke havde besøgt nabovirksomheden.

En sag vedrørte en klage fra en borger over, at Arbejdstilsynet gennemførte et tilsynsbesøg på en privat ejendom for at føre tilsyn med brug af et hjemmelavet stillads. Borgeren klagede endvidere over, at de tilsynsførende efter borgerens opfattelse ikke havde legitimeret sig i forbindelse med tilsynsbesøget.

En sag vedrørte en klage fra en virksomhedsejer over Arbejdstilsynets adfærd, idet klageren mente, at den tilsynsførende havde optrådt arrogant og uprofessionelt under tilsynet.

En sag omhandlede en klage fra en virksomhedsejer over Arbejdstilsynets metode, idet han fandt, at et tilsynsbesøg var unødigt tidskrævende for virksomheden, da besøget fandt sted i sommerferien, hvor der var travlhed i virksomheden.

En sag vedrørte en klage fra en virksomhed over, at Arbejdstilsynet efter virksomhedens opfattelse havde begået ulovlig indtrængen, ulovlig fotografering og ulovligt havde skaffet sig adgang til privat beboelse under besøget i virksomheden.

En sag vedrørte en klage fra en virksomhed over, at Arbejdstilsynet ikke havde overholdt virksomhedens interne sikkerhedsinstruks. Derudover klagede virksomheden over, at tilsynsbesøgets planlægning, koordinering og udførelse gik ud over, hvad der var rimeligt, set i relation til formålet med og hjemlen til besøget.

En sag vedrørte en klage fra en virksomhed over, at Arbejdstilsynet havde skaffet sig adgang til virksomhedens lokaliteter via en dør på bagsiden af bygningen og ikke via hovedindgangen. Virksomheden klagede videre over, at tilsynet var uvarslet, og over, at Arbejdstilsynets rapport om tilsynet ikke indeholdt oplysning om, at besøget skete som led i en indsats vedrørende arbejde uden for normal arbejdstid. Endelig klagede virksomheden over, at Arbejdstilsynet afbrød tilsynet for at give et straks påbud til en anden virksomhed på stedet.

En sag omhandlede en klage fra en virksomhed over Arbejdstilsynets metode og adfærd, særligt over tilsynets varighed og format, og over de oplysninger, som Arbejdstilsynet gav virksomheden under tilsynet, samt de generelle begrundelser for Arbejdstilsynets reaktioner.

I to sager, hvor Arbejdstilsynet foretog politianmeldelse i 2022, opstod der spørgsmål om anvendelse af pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning. Samme spørgsmål opstod i to andre sager, som blev sendt til politiet i henholdsvis 2019 og 2020, i forbindelse med sagernes behandling i byretten i 2022. Arbejdstilsynet har oplyst følgende om de fire sager:

I en sag, hvor Arbejdstilsynet politianmeldte en virksomhed i 2022 for overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen, gjorde virksomheden over for politiet gældende, at virksomheden ikke var blevet vejledt om, at oplysninger afgivet i forbindelse med Arbejdstilsynets tilsyn som følge af en arbejdsulykke kunne føre til en straffesag. Arbejdstilsynet udtalte bl.a. til politiet, at oplysningerne var indhentet til brug for behandlingen af andre spørgsmål end straf – nemlig for at sikre mod at overtrædelser skete igen og for at forebygge ulykkesrisikoen, hvilket er en af Arbejdstilsynets centrale myndighedsopgaver. I forbindelse med sagens behandling i byretten protesterede forsvareren med henvisning til retssikkerhedslovens § 10, da anklageren under en afhøring af Arbejdstilsynets tilsynsførende ønskede at foreholde fra en rapport optaget ved tilsynet. Anklageren valgte at stille spørgsmål direkte til tilsynsførende i stedet for at læse oplysninger op fra den tilsynsførendes rapport ifm. den tilsynsførendes vidneforklaring. Byretten tog ikke stilling til spørgsmålet. Byretten frifandt virksomheden af bevismæssige grunde.

I en sag, hvor Arbejdstilsynet politianmeldte en virksomhed i 2022 for overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen, gjorde virksomheden over for politiet bl.a. gældende, at virksomheden ikke var blevet vejledt om, at oplysninger afgivet i forbindelse med Arbejdstilsynets tilsyn som følge af en arbejdsulykke kunne føre til en straffesag. Virksomheden vedtog efterfølgende et udenretligt bødeforelæg udstedt af politiet.

I en sag, hvor Arbejdstilsynet politianmeldte en virksomhed i 2019 for overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen, gjorde virksomhedens forsvarer i forbindelse med sagens behandling ved byretten i 2022 indsigelser mod, at oplysninger indhentet af Arbejdstilsynet i forbindelse med tilsynet kunne bruges under retssagen. Forsvareren henviste til, at oplysningerne var indhentet i strid med retssikkerhedslovens § 10, da virksomheden ikke var blevet vejledt om, at oplysninger afgivet i forbindelse med Arbejdstilsynets tilsyn kunne føre til en straffesag. Byretten tillod, at oplysningerne indgik i sagen. Byretten idømte virksomheden en bøde.

I en sag, hvor Arbejdstilsynet politianmeldte en virksomhed i 2020 for overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen, gjorde virksomhedens forsvarer i forbindelse med sagens behandling ved byretten i 2022 indsigelser mod, at oplysninger indhentet af Arbejdstilsynet i forbindelse med tilsynet kunne bruges under retssagen. Forsvareren henviste til, at der under Arbejdstilsynets besøg var indhentet oplysninger i strid med retssikkerhedslovens § 10, da virksomheden ikke var blevet vejledt om, at oplysninger afgivet i forbindelse

med Arbejdstilsynets tilsyn kunne føre til en straffesag. Byretten tillod, at oplysningerne indgik i sagen, men omtaler ikke dette nærmere i dombogen. Virksomheden blev kendt skyldig i byretten, men ankede sagen til landsretten, hvor virksomheden af bevismæssige grunde blev frifundet.

Arbejdstilsynet har siden 2002 efter arbejdsmiljøloven haft mulighed for at udstede administrative bødeforelæg og dermed afslutte straffesager uden at politianmelde den pågældende virksomhed. Antallet af administrative bødeforelæg for arbejdsmiljøovertrædelser udgjorde 507 i 2022. Arbejdstilsynet har endvidere siden 1. juli 2013 haft mulighed for efter lov om udstationering af lønmodtagere m.v. at afgøre klare og ukomplicerede sager vedrørende Registret for Udenlandske Tjenesteydere (RUT) med et administrativt bødeforelæg. Antallet af administrative bødeforelæg for RUT-overtrædelser udgjorde 192 i 2022.

Arbejdstilsynet har oplyst, at det er tilsynets erfaring, at anvendelsen af retssikkerhedslovens regler i øvrigt ikke har givet anledning til problemer i praksis ved gennemførelse af kontrolbesøg i virksomhederne eller i forbindelse med politianmeldelser i 2022.

3.3. Erhvervsministeriet

3.3.1. Inden for Erhvervsministeriets område har Justitsministeriet anmodet om oplysninger vedrørende den kontrolvirksomhed, som foretages af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen inden for konkurrenceområdet.

Erhvervsministeriet har oplyst, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke har foretaget kontrolundersøgelser omfattet af reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 2, jf. § 1, stk. 1, i hverken september, oktober eller november 2022.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretog samlet set i hele 2022 politianmeldelse i fire sagskomplekser, hvor der er gennemført eller opstået spørgsmål om gennemførelse af tvangsindgreb, eller anvendt eller opstået spørgsmål om anvendelse af en pligt til at meddele oplysninger til det offentlige. De fire sager angik fysiske personers eventuelle strafansvar for medvirken til virksomheders overtrædelse af konkurrencereglerne.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedslovens regler ikke har givet anledning til bemærkninger.

3.4. Miljøministeriet

3.4.1. Inden for Miljøministeriets område udføres kontrolbesøg m.v., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af henholdsvis kommunerne, regionerne, Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen, herunder Kystdirektoratet. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Miljøministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg				Antal politianmeldelser i 2022
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Kommuner ³⁾	Repræsentativ måned	458	1.804	2.262 ⁴⁾	100
Regioner ⁵⁾	Repræsentativ måned	6	69	75	1
Miljøstyrelsen	September 2022	4	26	30	171 ⁶⁾
Naturstyrelsen	November 2022	2.265	165	2.430 ⁷⁾	0 ⁸⁾
Kystdirektoratet	Oktober 2022	0	1	1	2 ⁹⁾

3) 93 kommuner har bidraget til redegørelsen.

4) En kommune oplyser, at der er gennemført 84 tilsyn på baggrund af borgerens egen anmeldelse til kommunen. De indrapporterede tilsyn er ikke inkluderet i den samlede opgørelse.

5) Alle fem regioner har bidraget til redegørelsen.

6) 119 af politianmeldelserne er indgivet på baggrund af kontroller gennemført af Landbrugsstyrelsen, idet Landbrugsstyrelsen bistår Miljøstyrelsen med at føre tilsyn hos de erhvervs-mæssige brugere ved anvendelsen af pesticider (landmænd). 4 af politianmeldelserne er indgivet på baggrund af kontroller foretaget af Naturstyrelsen, idet Naturstyrelsen er tilsynsmyndighed på arts-, jagt- og vildtforvaltningsområdet, mens Miljøstyrelsen er den håndhævende myndighed.

7) 2424 af disse var eftersøgning og aflivning af nødstedt vildt på anden mands grund § 11 i lov om jagt og vildtforvaltning) omfattet af retssikkerhedslovens kapitel 2, jf. § 1, stk. 1.

8) Det bemærkes, at ved såkaldte "delte tilsyn" mellem Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen, indgives en eventuel politianmeldelse af Miljøstyrelsen.

9) I begge tilfælde blev der foretaget besigtigelse inden anmeldelsen.

3.4.2. Miljøministeriet har oplyst, at *kommunerne* har indberettet oplysningerne efter en valgfri repræsentativ måned.

Kommunerne har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg primært blev foretaget med hjemmel i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives). Enkelte kommuner anvendte derudover lovens § 5, stk. 4, nr. 5 (forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig), og § 5, stk. 4, nr. 4 (øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet).

Et mindre antal kommuner (13) har oplevet indsigelser i forbindelse med kontrolbesøg. Flere kommuner har bemærket, at indsigelser som udgangspunkt sker i henhold til kontroltidspunktet, der passer virksomheden dårligt.

De fleste kommuner har oplyst, at de ikke oplever problemer med anvendelsen af reglerne. Flere kommuner har angivet deres øvrige erfaringer med den praktiske anvendelse af lovens regler.

Én kommune har oplyst følgende om anvendelsen af varslede og uvarslede tilsyn:

"Vi har gode erfaringer med at anvende loven om ikke at anmelde tilsyn f.eks. i forbindelse med klagesager eller andre sager, hvor øjemedet forspildes. Oftest varsler vi tilsynene (ca. 95 pct.), da det giver mere værdi at få talt med de rigtige personer på tilsynet."

Én kommune har bemærket følgende om anvendelsen af uvarslede tilsyn:

"Vi oplever normalt ikke problemer med at komme på tilsyn. For vores vedkommende bliver vi nødt til at varsle tilsynet, hvis tilsynet skal give mening, idet der er lås på borer og lås på vandværksbygninger."

Én anden kommune gentager sin bemærkning fra sidste år om fordelene ved tilsynsplanlægning over telefonen:

"Det er vores erfaring, at tilsynsplanlægningen er mere smidig når tidspunktet for tilsynet aftales med virksomheden i telefonen, i stedet for at vi sender et brev med forslag til tidspunkt. Hermed afholdes tilsynet oftest tidligere end 14 dage efter den telefoniske henvendelse. Den forudgående aftale giver også mulighed for, at vi kan redegøre for eventuelle fokuspunkter på forhånd, ligesom virksomheden har mulighed for at bringe en konkret problemstilling på

banen, som vi så har mulighed for at forberede os på inden tilsynet.”

Én kommune udbygger sin bemærkning fra sidste år om fordelene ved varslede tilsyn:

”[Kommunen] har ikke oplevet problemer i forbindelse med retssikkerhedsloven. Fordelen ved lovens regler om varsling af tilsyn er, at landbrugene og virksomhederne er forberedt på, at vi kommer og dermed har afsat tid til vores tilsynsbesøg. Det er ligeledes en fordel, at tilsynsmedarbejderne kan planlægge arbejdsdagen og ikke har spildtid ved forgæves kørsel. Undtagelsesbestemmelsen i § 5 om uvarslede tilsyn er dog en fordel ved f.eks. kampagnetilsyn, hvor vi får et reelt øjebliksbillede af de forhold, der måtte indgå i kampagnen, eller på tilsyn hvor vi skal kontrollere, om en meddelt indskærpelse er efterkommet.”

Én kommune angiver, at:

”Oplever ikke at folk betvivler eller anfægter vores ret til at foretage tilsyn, hverken uvarslet eller varslet. På landbrugsområdet foretages ofte uvarslede flydelagstilsyn i januar, hvor man ikke må udbringe husdyrgødning, og de giver ikke anledning til indsigelser om vores ret til at foretage tilsyn. De virksomheder, landbrug og vandværker, hvor vi kommer regelmæssigt, har vænnet sig til reglerne og ved, hvad et kontrolbesøg omfatter, så de kommer ikke med indsigelser til tilsynsbesøget.”

Én kommune angiver problemer ved varsling af tilsyn:

”Det er ok, at tilsyn skal varsles i forvejen, men 14 dage er for lang tid. De mindre virksomheder har ofte glemt, at vi skal komme, og det er sværere for os at planlægge langsigtet. 8 dage vil være mere passende.”

Én anden kommune angiver lignende problemer ved varsling af tilsyn:

”Kommunen ringer som regel til virksomhederne/landbrugene, og så findes der i fællesskab en dato, som ofte ligger inden for de næste 14 dage, efter ønske fra virksomheden/landbruget. At udsende selve varslet er ekstra bureaukrati, uden nogen nævneværdig merværdi.”

Én kommune bemærker om indsigelserne, at:

”Evt. indsigelser handler typisk om, at tidspunktet for tilsynet ikke passer.”

Derudover bemærker én kommune følgende:

”[Kommunen] oplever generelt ikke problemer i forhold til anvendelse af retssikkerhedsloven. Kommunen anvender ofte uvarslede tilsyn i forbindelse med klagesager, hvor der er indgivet oplysninger om ulovlige forhold, samt som opfølgende eller prioriterede tilsyn på virksomheder, hvor en lovovertrædelse tidligere er konstateret i forbindelse med et varslet (basis-) tilsyn.”

3.4.3. Miljøministeriet har oplyst, at *regionerne* har indberettet oplysningerne efter en valgfri repræsentativ måned.

Fem regioner foretog udelukkende varslede tilsyn i 2022.

Én region foretog seks uvarslede tilsyn i 2022, som blev foretaget med hjemmel i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1.

Regionerne har oplyst, at ingen af kontrolbesøgene gav anledning til indsigelser.

Én region har i 2022 foretaget en politianmeldelse efter tilsynet.

Regionerne har tilkendegivet, at de ikke har oplevet problemer i forhold til den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven.

3.4.4. Miljøministeriet har oplyst, at tilsyns- og kontrolbesøg på ministeriets område i 2022 endvidere blev foretaget af henholdsvis Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen, herunder Kystdirektoratet.

Miljøstyrelsen har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg blev foretaget med hjemmel i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives).

Naturstyrelsen har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg blev foretaget med hjemmel i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives), § 5, stk. 4, nr. 4 (øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet), samt § 5, stk. 4, nr. 5 (forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig).

Kystdirektoratet har oplyst, at styrelsen ikke har gennemført uvarslede kontrolbesøg i oktober 2022.

Miljøstyrelsen har oplyst, at ingen af kontrolbesøgene gav anledning til indsigelser.

Naturstyrelsen og Kystdirektoratet har oplyst, at ingen af kontrolbesøgene gav anledning til indsigelser.

Miljøstyrelsen har oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven i forbindelse med Miljøstyrelsens kontrolbesøg ikke har givet anledning til bemærkninger.

For så vidt angår erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven har Naturstyrelsen oplyst, at Naturstyrelsen løbende arbejder på at klæde de tilsynsførende på til at varetage kontrolopgaven inden for retssikkerhedslovens rammer. Der er således udarbejdet vejledninger og paradigmer til at understøtte tilsynene inden for jagt- og vildtforvaltning, som er en del af Naturstyrelsens myndighedsområde.

Kystdirektoratet har ikke haft bemærkninger for så vidt angår erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven.

3.5. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

3.5.1. Inden for Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris område udføres kontrolbesøg m.v., der er omfattet

af retssikkerhedsloven, af henholdsvis Fødevarestyrelsen, Landbrugsstyrelsen og Fiskeristyrelsen.

De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg				Antal politianmeldelser i hele 2022
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Fødevarestyrelsen	Oktober	8.091	464 ¹⁰⁾	8.555	1.319
Landbrugsstyrelsen	September	1.281	224	1.505	905
Fiskeristyrelsen	September	387	0	387	366 ¹¹⁾
I alt	Repræsentativ måned	9.759	688	10.447	2.590

¹⁰⁾ Fødevarestyrelsen har i forbindelse med gennemgangen af data for hhv. varslede og uvarslede kontrolbesøg konstateret, at registreringen af disse data ikke giver tilstrækkeligt grundlag til at oplyse den præcise fordeling af hhv. varslede og uvarslede kontroller. Der er derfor angivet et skøn over antal varslede kontroller. Det fremgår af Fødevarestyrelsens data, at der på veterinærområdet er gennemført 29 varslede kontroller i oktober 2022. På fødevarerområdet er der ifølge data alene gennemført seks varslede kontroller, men der er i oktober 2022 samtidig gennemført 429 *starthjælpsbesøg*, der gennemføres som varslet kontrol, hvorfor disse kontroller, ifølge Fødevarestyrelsen, burde have fremgået af styrelsens data som varslede kontroller. Starthjælpskontroller, som blev iværksat af Fødevarestyrelsen i forbindelse med Fødevareforlig 4 fra 1. januar 2020, varsles over for fødevareraktiviteterne for at sikre, at de rette personer er til stede i forbindelse med kontrollen.

¹¹⁾ Fiskeristyrelsen oplyser at der er en trykfejl på side 17 i redegørelsen til Folketinget fra marts 2023. I redegørelsen står, at styrelsen har foretaget 40 politianmeldelser i 2021. Det korrekte tal var 407.

3.5.2. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har oplyst, at de tre styrelses uvarslede besøg i 2022 primært blev foretaget efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet medtvangsindgrebs gennemførelse ville forspiltes, hvis forudgående underretning skulle gives).

Fødevarestyrelsen og Landbrugsstyrelsen har endvidere oplyst, at nogle af de uvarslede kontrolbesøg blev foretaget efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 3 (nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU).

Fødevarestyrelsen har oplyst, at hverken de varslede eller uvarslede kontrolbesøg i oktober 2022 foretaget af styrelsen gav anledning til indsigelser.

Fiskeristyrelsen har oplyst, at styrelsen ikke foretog varslede kontrolbesøg i 2022. Ingen af de uvarslede kontrolbesøg i september måned 2022 gav anledning til indsigelser.

Landbrugsstyrelsen har oplyst, at hverken de varslede eller uvarslede kontrolbesøg i september 2022 gav anledning til indsigelser.

For så vidt angår erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven i forbindelse med styrelsernes kontrolbesøg har Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri oplyst, at der særligt på Fødevarestyrelsens område er

tilfredshed hos virksomhederne i forhold til meddelelse om, at der kan tilkaldes bistand til kontrolbesøget, og at der er gjort brug heraf. Der har samtidig været en vis irritation hos nogle af de virksomheder, der får retssikkerhedsblanketter og information om deres rettigheder flere gange om året, idet disse virksomheder har oplyst, at de er bekendt med Fødevarestyrelsens adgang til kontrol på stedet uden forudgående retskendelse, og at de hellere vil i gang med kontrolbesøget. Fødevarestyrelsen har desuden haft praktiske udfordringer i forbindelse med, at virksomhedsejere i tilfælde af varslede kontroller ikke har ønsket at samarbejde om et kontroltidspunkt.

Landbrugsstyrelsen og Fiskeristyrelsen har ikke haft bemærkninger til den praktiske anvendelse af retssikkerhedslovens regler.

3.6. Skatteministeriet

3.6.1. Inden for Skatteministeriets område udføres kontrolbesøg m.v., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af henholdsvis Motorstyrelsen, Skattestyrelsen, Spillemyndigheden, Toldstyrelsen og Vurderingsstyrelsen.

De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Skatteministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg i 2022				Antal politianmeldelser i 2022
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Gældsstyrelsen ¹²⁾	-	-	-	-	-
Motorstyrelsen	-	-	-	-	0
Skattestyrelsen ¹³⁾	November	182	66	248	Ej oplyst, se nærmere under pkt. 3.6.3.
Spillemyndigheden	November	18	19	37	39
Toldstyrelsen	November	184	133	317	Ej oplyst, se nærmere under pkt. 3.6.5.
Vurderingsstyrelsen	Oktober	0	12	12	0

¹²⁾ Gældsstyrelsen har oplyst, at der ikke bliver foretaget kontroller omfattet af retssikkerhedsloven

¹³⁾ Skattestyrelsen har oplyst, at registreringen af en kontrolindsats eller et tvangsindgreb sker på tidspunktet for afslutningen af den enkelte sag. Antallet af kontrolbesøg omfatter dermed sager, der blev afsluttet i november 2022.

3.6.2. Motorstyrelsen har oplyst, at der hverken i september, oktober eller november 2022 er foretaget kontroller omfattet af retssikkerhedsloven.

Motorstyrelsen har endvidere oplyst, at der i 2022 ikke er registreret nogen politianmeldelser, hverken i relation til gennemførelse af tvangsindgreb eller i sager om anvendelse af pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning.

Motorstyrelsen har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven ikke har givet myndigheden anledning til nogen bemærkninger.

3.6.3. Skattestyrelsen har oplyst, at der ikke bliver foretaget registrering af, hvilken undtagelsesbestemmelse i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, der er anvendt i det enkelte tilfælde.

Skattestyrelsen har endvidere oplyst, at hverken de varslede eller uvarslede kontrolbesøg gav anledning til indsigelser.

Skattestyrelsen har oplyst, at der ikke foretages registrering af, om et tvangsindgreb har givet anledning til politianmeldelse, ligesom der ikke sker særskilt registrering af pålæg om oplysningspligt.

Skattestyrelsen har udarbejdet en opgørelse for 2022 over antallet af tiltalebegæringer, som er sendt til politiet, antallet af administrative bødeforelæg og antallet af sager, som ifølge Skattestyrelsens oplysninger er afsluttet ved anklagemyndigheden.

Tiltalebegæringer ¹⁴⁾	2.351
Administrative bødeforelæg	3.106
Afsluttet ved anklagemyndigheden ¹⁵⁾	707
I alt¹⁶⁾	6.164

¹⁴⁾ Samlet antal tiltalebegæringer, der både indeholder bødesager, hvor sigtede ikke vil vedtage et administrativt bødeforelæg, og sager, hvor frihedsstraf kan komme på tale.

¹⁵⁾ Antallet af sager afsluttet ved anklagemyndigheden er opgjort på grundlag af Skattestyrelsens registreringer i Skattestyrelsens sagsstyringssystem. Tallet omfatter sanktioner idømt ved domstolene, frifindelser og påtaleopgivelser, men ikke anmeldelser afvist af politiet. Tallet vil ikke være overensstemmende med tilsvarende registreringer i POLSAS. Dette skyldes dels, at registreringerne er afhængige af udveksling af oplysninger mellem myndighederne, dels at der er forskellig registreringspraksis i de to systemet.

¹⁶⁾ Tiltalebegæringer, der er sendt i 2022 og afsluttet ved anklagemyndigheden samme år, er ikke fratrukket ”i alt”.

Skattestyrelsen har endelig oplyst, at der generelt ikke er udfordringer med gennemførelsen af uanmeldte kontrolbesøg. Enkelte virksomheder har bemærket, at det valgte tidspunkt for kontrollen er uhensigtsmæssigt, fordi det ligger i virksomhedernes travle periode. Kontrolltidspunktet vælges

bl.a. ud fra en vurdering af, hvornår risikoen for f.eks. uregistrerede ansatte eller udeholdt omsætning er størst. Skattestyrelsen afsætter længere tid til disse kontroller, så de kan gennemføres så skånsomt som muligt.

3.6.4. Spillemyndigheden har oplyst, at samtlige uvarslede kontrolbesøg blev foretaget efter undtagelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives).

Spillemyndigheden har endvidere oplyst, at hverken de varslede eller uvarslede kontrolbesøg gav anledning til indsigelser.

Spillemyndigheden har endvidere oplyst, at der i 2022 blev foretaget 39 politianmeldelser. I 38 af disse sager var der gennemført et tvangsindgreb, mens den sidste sag vedrørte pligt til at meddele Spillemyndigheden oplysninger i medfør af spillelovens § 47, stk. 3.

Spillemyndigheden har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven ikke har givet myndigheden anledning til nogen bemærkninger.

3.6.5. Toldstyrelsen har oplyst, at samtlige uvarslede kontrolbesøg blev foretaget efter undtagelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives).

Toldstyrelsen har herudover oplyst, at hverken de varslede eller uvarslede kontrolbesøg gav anledning til indsigelser.

Toldstyrelsen har endvidere oplyst, at der ikke foretages registrering af, om et tvangsindgreb har givet anledning til politianmeldelse, ligesom der ikke sker særskilt registrering af pålæg om oplysningspligt.

Toldstyrelsen har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven ikke har givet myndigheden anledning til nogen bemærkninger.

3.6.6. Vurderingsstyrelsen har oplyst, at samtlige kontrolbesøg var varslede, og at kontrolbesøgene ikke gav anledning til indsigelser.

Vurderingsstyrelsen har endvidere oplyst, at der i 2022 ikke er registreret nogen politianmeldelser, hverken i relation til gennemførelse af tvangsindgreb eller i sager om anvendelse af pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning.

Vurderingsstyrelsen har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven ikke har givet myndigheden anledning til nogen bemærkninger.

3.7. Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anvendelse i praksis

3.7.1. De ministerier, hvorfra Justitsministeriet har modtaget oplysninger om praktiske erfaringer med retssikkerhedsloven, foretager tilsammen et meget betydeligt antal tvangsindgreb, der er omfattet af loven.

Generelt set er der ikke i de høringsvar, som Justitsministeriet har modtaget, rejst væsentlige spørgsmål i forhold til den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven. Ud fra det samlede talmateriale er det kun sket i ganske få tilfælde, at virksomheder har fremsat indsigelser i forhold til varslede eller uvarslede kontrolbesøg.

Som det fremgår af pkt. 3.2-3.6 ovenfor, synes den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven ikke generelt at give anledning til problemer.

3.7.2. For så vidt angår det forholdsvis store antal uvarslede kontrolbesøg, som navnlig gennemføres inden for fødevarerområdet, kan Justitsministeriet henholde sig til det, som er anført herom i de tidligere retssikkerhedsredegørelser (jf. bl.a. redegørelse nr. R9 af 25. februar 2015, side 7). Her anføres bl.a. følgende:

»Som nærmere redegjort for [...] ovenfor kan forudgående underretning bl.a. undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ellers ville forspildes, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1.

Om anvendelsesområdet for denne undtagelsesbestemmelse fremgår det af lovforslagets bemærkninger og justitsministerens besvarelse af spørgsmål 10 og 11 af 9. januar 2004 fra Folketingets Retsudvalg (L 96 – bilag 24), at den ikke kun finder anvendelse, hvis det ud fra de konkrete omstændigheder skønnes, at formålet med et kontrolbesøg eller ville være forspildt. Bestemmelsen finder således også anvendelse i tilfælde, hvor det generelt må antages, at øjemedet med kontrollen ville blive forspildt, hvis den pågældende borger eller virksomhed var ”advaret” forinden. Hermed sigtes der bl.a. til tilfælde, hvor et kontrolbesøg mv. efter sin generelle karakter vil gå ud på at kontrollere et ”øjebliksbillede”, f.eks. hygiejnetilstanden i en restaurant eller i en fødevarer virksomhed.

Særligt med hensyn til fødevarerområdet bemærkes, at det under behandlingen af lovforslag nr. L 96 blev forudsat, at der også efter gennemførelsen af loven vil kunne foretages et stort antal uvarslede kontrolbesøg mv. Fødevarerministeriet oplyste i den forbindelse, at ca. 18 pct. af de kontrolbesøg, som Fødevarerministeriet årligt udfører, var anmeldt forinden, og at ca. 82 pct. ikke var anmeldt. Det blev tilkendegivet, at Fødevarerministeriet efter gennemførelsen af retssikkerhedsloven grundlæggende ville have samme muligheder for at udøve kontrol som hidtil, og det blev under behandlingen af lovforslaget oplyst, at der ikke kunne forventes at blive tale om nogen nævneværdig stigning i antallet af forhånds anmeldte tilsyn. Der kan i den forbindelse også henvises til, at kontrolbesøgene på fødevarerområdet som følge af de gældende EU-regler som altovervejende hovedregel skal foretages uanmeldt. Som nævnt giver retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 3, hjemmel til at undlade forudgående underretning, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU.«

På den baggrund giver det forholdsvis store antal uvarslede kontrolbesøg ikke Justitsministeriet anledning til bemærkninger.

3.7.3. Det oplyste om antallet af politianmeldelser, der er foretaget af de adspurgte myndigheder, giver ikke Justitsministeriet anledning til bemærkninger.

3.7.4. Samlet set er det på baggrund af de foreliggende oplysninger Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt har givet anledning til problemer i den periode, som ministeriernes høringssvar angår.

4. Oversigt over bestemmelser vedtaget i 2023 med hjemmel til at gennemføre tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven

4.1. Generelt

Med udgangspunkt i princippet i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed tilstræber Justitsministeriet i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af lovforslag at sikre, at der ikke unødigt medtages bestemmelser, der gør det muligt for offentlige myndigheder at skaffe sig adgang til privat ejendom.

I den forbindelse kan der henvises til Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet fra 2023, pkt. 6.1.3., hvor det er anført bl.a., at det i hvert enkelt tilfælde nøje må overvejes, om det overhovedet er nødvendigt – med eller uden retskendelse – at tillægge offentlige myndigheder adgang til privat ejendom, herunder om andre og mindre indgribende kontrolforanstaltninger kan anses for tilstrækkelige. Endvidere er det anført, at hvis der er behov for en sådan adgang, bør omfanget heraf begrænses mest muligt, f.eks. ved at der alene gives adgang til forretningslokaler, mens private boliger holdes udenfor. Endelig fremgår det af vejledningen, at der i bemærkningerne til en sådan bestemmelse bør gives en begrundelse for, hvorfor bestemmelsen er nødvendig, ligesom der bør gives en udførlig angivelse af bestemmelsens anvendelsesområde.

Justitsministeriet har anmodet samtlige ministerier om at oplyse, hvorvidt der i perioden fra den 1. januar til den 31. december 2023 er gennemført lovgivning vedrørende forvaltningens adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven. Gennemgangen i pkt. 4.2-4.5 nedenfor bygger på de oplysninger, som Justitsministeriet i forlængelse heraf har modtaget fra ministerierne. Pkt. 5 indeholder en sammenfatning.

4.2. Bestemmelser, der viderefører hidtidige, tilsvarende bestemmelser

Der er i 2023 vedtaget fem bestemmelser, der viderefører hidtidige, tilsvarende bestemmelser.

Det drejer sig om følgende bestemmelser:

§ 16, stk. 1 i lov nr. 407 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v. (CAP-loven) viderefører den tilsvarende bestemmelse i lov nr. 1590 af 28. december 2022 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v. Bestemmelsen indeholder hjemmel til, at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri og ministeren for landdistrikter eller den, som den pågældende minister bemyndiger hertil, inden for deres respektive områder, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse kan få adgang til offentlige og private ejendomme, lokaliteter, transportmidler, recepter og papirer m.v., herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form, for at tilvejebringe oplysninger til brug for løsning af kontrolopgaver i henhold til CAP-loven eller regler fastsat i medfør heraf eller i henhold til Den Europæiske Unions forordninger om forhold, der er omfattet af denne lov. Bestemmelsen tilsigter, at kontrollen i overensstemmelse med retssikkerhedsloven i begrundede tilfælde kan ske uanmeldt og uden forudgående meddelelse til støttemodtageren, da dette kan være en forudsætning for, at myndigheden vil kunne få et reelt billede af forholdene på den pågældende bedrift eller virksomhed.

§ 1, nr. 11, i lov nr. 331 af 28. marts 2023 om ændring af lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, kildeskatteloven, skatteindberetningsloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og lov om Den Internationale Straffedomstol og om ophævelse af lov om Det Fælles Lønindeholdelsesregister. Ved lovændringen videreføres som § 10, stk. 5, i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, at kildeskattelovens § 86 m.v. finder anvendelse for beløb, der er indeholdt eller opkrævet i henhold til § 10 i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige. Kildeskattelovens § 86, stk. 2, omhandler Skatteforvaltningens adgang til mod behørig legitimation uden retskendelse at få adgang til hos de indeholdelsespligtige på stedet at gennemgå alt regnskabsmateriale og herunder at få forevist dokumenter af betydning for kontrollen.

§ 139, stk. 2, i lov nr. 721 af 13. juni 2023 om barnets lov viderefører indholdsmæssigt dagældende § 64, stk. 2, i lov om social service, som blev ophævet ved § 1, nr. 14, i lov nr. 753 af 13. juni 2023 om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forskellige andre love. Bestemmelsen indebærer, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig, rum og gemmer for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde de afgørelser, der er nævnt i § 139, stk. 1, i barnets lov. Kommunen kan hente og bringe et barn eller en ung til det sted, hvor et børne- og ungepålæg skal opfyldes, med henblik på at fuldbyrde afgørelser efter § 39 i barnets lov, eller til det sted, hvor en straksreaktion, jf. § 12 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller et forbedringsforløb, jf. § 13, stk. 3 eller 4, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, skal gennemføres. Videreførelsen er gennemført med henblik på fortsat at give hjemmel til, at kommunerne kan fuldbyrde afgørelser efter §§ 23, 39,

40, 47 og 67, § 98, stk. 4, og § 100, stk. 1, i barnets lov og efter § 12, § 13, stk. 3 og 4, § 14, stk. 2-4, § 24, stk. 1, jf. § 14, og § 32 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

§ 139, stk. 3, i lov nr. 721 af 13. juni 2023 om barnets lov viderefører indholdsmæssigt dagældende § 64, stk. 3, i lov om social service, som blev ophævet ved § 1, nr. 14, i lov nr. 753 af 13. juni 2023 om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forskellige andre love. Bestemmelsen indebærer, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til et anbringelsessted efter lovens § 43, stk. 1, for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse efter § 98, stk. 4, i barnets lov eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Videreførelsen er gennemført med henblik på fortsat at give hjemmel til, at kommunerne kan fuldbyrde afgørelser efter §§ 23, 39, 40, 47 og 67, § 98, stk. 4, og § 100, stk. 1, i barnets lov og efter § 12, § 13, stk. 3 og 4, § 14, stk. 2-4, § 24, stk. 1, jf. § 14, og § 32 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

§ 139, stk. 4, i lov nr. 721 af 13. juni 2023 om barnets lov viderefører indholdsmæssigt dagældende § 64, stk. 4, i lov om social service, som blev ophævet ved § 1, nr. 14, i lov nr. 753 af 13. juni 2023 om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forskellige andre love. Bestemmelsen indebærer, at kommunalbestyrelsen, når følgende kriterier er opfyldt, kan træffe afgørelse om adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig og rum mod behørig legitimation og uden retskendelse: 1) Adgangen til hjemmet sker som led i den børnefaglige undersøgelse efter § 20 i barnets lov eller den ungefaglige undersøgelse efter § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og må anses for nødvendig for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barn eller en ungs sundhed eller udvikling. 2) Forældrene har modarbejdet, at en vurdering af barnets eller den unges støttebehov kan gennemføres med andre mere lempelige foranstaltninger. Videreførelsen er gennemført med henblik på fortsat at give hjemmel til, at kommunerne kan fuldbyrde afgørelser efter §§ 23, 39, 40, 47 og 67, § 98, stk. 4, og § 100, stk. 1, i barnets lov og efter § 12, § 13, stk. 3 og 4, § 14, stk. 2-4, § 24, stk. 1, jf. § 14, og § 32 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

4.3. Bestemmelser, der udvider anvendelsesområdet for gældende bestemmelser

Der er i 2023 vedtaget tre bestemmelser, der udvider anvendelsesområdet for gældende bestemmelser.

Det drejer sig om følgende bestemmelser:

§ 1, nr. 1, i lov nr. 479 af 12. maj 2023 om ændring af lov om forbrugslånsvirksomheder og lov om kreditaftaler medfører, at virksomheder, der udbyder aftaler om køb af varer eller tjenesteydelser, hvor udbyderen rente- og omkostningsfrit accepterer, at forbrugeren betaler for varen eller tjene-

steydelsen på et tidspunkt, der ligger senere end leveringstidspunktet, men ikke senere end 90 dage efter leveringstidspunktet, og hvor der ikke er en tredjepart, der yder kredit, bliver omfattet af lov om forbrugslånsvirksomheder. Disse virksomheder har hidtil ikke været omfattet af loven. Lovforslaget har medført, at disse virksomheder bl.a. er blevet omfattet af § 16, stk. 3, i lov om forbrugslånsvirksomheder, der indebærer, at Finanstilsynet til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse kan få adgang til forbrugslånsvirksomheder med henblik på at indhente oplysninger, herunder ved inspektioner. Dette sikrer, at Finanstilsynet har ens beføjelser overfor samtlige virksomheder, der er omfattet af lov om forbrugslånsvirksomheder.

§ 5 i lov nr. 502 af 16. maj 2023 om et midlertidigt solidaritetsbidrag indebærer, at bl.a. skattekontrollovens § 54, stk. 1, også finder anvendelse med hensyn til det midlertidige solidaritetsbidrag. Efter § 54, stk. 1, har Skatteforvaltningen, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til den erhvervsdrivendes lokaliteter samt arbejdssteder uden for den erhvervsdrivendes lokaler, dog ikke arbejdssteder, der tjener til tredjemands privatbolig eller fritidsbolig, herunder transportmidler, der anvendes erhvervs-mæssigt, for at gennemgå regnskabsmateriale med bilag og andre dokumenter, der kan have betydning for kontrollen af den pågældendes skatteansættelser. Det midlertidige solidaritetsbidrag er en særskat på en andel af selskabernes skattepligtige indkomst, som påhviler selskaber med aktiviteter inden for råolie-, naturgas-, kul- og raffinaderisektorerne, der er skattepligtige efter kulbrinteskatteloven eller selskabsskattelovens § 1 eller § 2, stk. 1, litra a.

§ 1, nr. 10, i lov nr. 755 af 13. juni 2023 om ændring af momsloven, chokoladeafgiftsloven, skattekontrolloven og forskellige andre love og om ophævelse af lov om ændring af momsloven indebærer en udvidelse af momslovens § 74, stk. 1, 1. pkt. Ifølge denne bestemmelse har Skatteforvaltningen, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til at foretage eftersyn i lokaler, der benyttes af virksomhederne, og til at efterse virksomhedernes varebeholdninger, forretningsbøger, øvrige regnskabsmateriale samt korrespondance m.v., uanset om disse oplysninger opbevares på papir eller på edb-medier. Udvidelsen af § 74, stk. 1, 1. pkt., medfører, at Skatteforvaltningen også har adgang til at foretage gennemgang af materiale som nævnt i momslovens § 80 c, det vil sige grundlaget for de oplysninger, der skal føres i et register som nævnt i § 80, stk. 1, herunder oplysninger til brug for afgørelsen af, om en oplysning skal føres i registeret.

4.4. Hjemler, der ophæver gældende bestemmelser

Der er ikke i 2023 vedtaget bestemmelser, der ophæver forvaltningsmyndigheders adgang til at foretage tvangsindgreb uden for strafferetsplejen.

4.5. Nye hjemler, der giver offentlige myndigheder adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven

Der er i 2023 vedtaget i alt seks bestemmelser, der giver den offentlige forvaltning en egentlig ny adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven.

Det drejer sig om følgende bestemmelser:

§ 17, stk. 2 i lov nr. 192 af 28. februar 2023 om fonden for plantebaserede fødevarer indebærer, at fonden, hvis det skønnes nødvendigt, mod behørig legitimation og uden retskendelse, har adgang til lokaliteter, der ejes eller drives af tilsagnshavere med henblik på at føre kontrol med overholdelse af fondens regler. Tilsvarende har fonden adgang til materiale, som regnskaber, forretningsbøger papirer m.v., der er relevante for kontrollen. Baggrunden for bestemmelsen er at kunne gennemføre en effektiv kontrol med de foranstaltninger, der ydes tilskud til, og af hvorvidt betingelserne herfor er opfyldt. Der er derfor som udgangspunkt ikke adgang til tilsagnshavers private bolig, medmindre den private bolig i væsentligt omfang også har været anvendt i forbindelse med projektet eller aktiviteten. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis tilsagnshaver har udført projektet eller aktiviteten fra sin private bolig.

§ 22 i lov nr. 405 af 25. april 2023 om Kreditforeningen af kommuner og regioner i Danmark (KommuneKredit) fastsætter bl.a., at § 347, stk. 1-6, i lov om finansiel virksomhed finder anvendelse på foreningen. § 347, stk. 3, i lov om finansiel virksomhed indebærer, at Finanstilsynet til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse kan få adgang til en finansiel virksomhed og dens filialer, en finansiel holdingvirksomhed, en forsikringsholdingvirksomhed eller en fælles datacentral med henblik på indhentelse af oplysninger, herunder ved inspektioner. Lovens formål er at overføre tilsynet med KommuneKredit til Finanstilsynet og omfatte KommuneKredit af en række krav, der gælder for andre kreditinstitutter, der er omfattet af Finanstilsynets tilsyn. § 22 har dermed bl.a. til formål at sikre, at Finanstilsynet har samme mulighed for at få adgang til KommuneKredit, som Finanstilsynet har for at få adgang til andre kreditinstitutter.

§ 3 i lov nr. 1765 af 28. december 2023 om håndhævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning om et indre marked for digitale tjenester medfører, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er udpeget som den eneste kompetente tilsynsmyndighed i Danmark og som koordinator for digitale tjenester i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester og om ændring af direktiv 2000/31/EF (forordning om digitale tjenester) (herefter forordning om digitale tjenester). Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan i medfør af artikel 51, stk. 1, litra b, foretage kontrol af alle lokaler, som kontrolunderlagte udbydere af formidlingstjenester eller den personkreds, der er omtalt i forordningens artikel 51, stk. 1, litra a, anvender som led i deres erhverv, forretning, håndværk eller profession, eller til

at anmode andre offentlige myndigheder om at gøre dette med henblik på at undersøge, beslaglægge, tage eller få kopier af oplysninger relateret til en formodet overtrædelse i enhver form, uanset lagringsmediet. Lovens § 7 supplerer artikel 51, stk. 1, litra b, i forordning om digitale tjenester, ved at fastsætte procedurer, der skal sikre effektiv håndhævelse under iagttagelse af passende garantier over for den kontrolunderlagte udbyder af formidlingstjenester eller person i henhold til forordningens artikel 51, stk. 5 og 6.

§ 21 i lov nr. 456 af 2. maj 2023 om et loft over indtægter fra elproduktion. § 21 omhandler kontrolmyndighedens mulighed for, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse at få adgang til lokaliteter, der tilhører producenter, der er betalingspligtige efter lovens § 2, og til arbejdssteder uden for producenternes lokaler, dog ikke arbejdssteder, der tjener som tredjemands privatbolig eller fritidsbolig, for at gennemgå materiale, der kan have betydning for betalingskontrollen. Det følger af lovens § 19, at klima-, energi- og forsyningsministeren og Skatteforvaltningen varetager opgaven som kontrolmyndighed.

§ 22, stk. 2, i lov nr. 456 af 2. maj 2023 om et loft over indtægter fra elproduktion indebærer, at kontrolmyndigheden til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse har adgang til hos en erhvervsdrivende at foretage gennemgang på stedet af materiale som nævnt i stk. 1, dvs. materiale, som har betydning for kontrol af navngivne producenter, der er betalingspligtige efter lovens § 2.

§ 59 i lov nr. 1535 af 12. december 2023 om ekstraskat for visse koncernenheder (minimumsbeskatningsloven) medfører, at hvis det skønnes nødvendigt, har Skatteforvaltningen til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til lokaliteter, der tilhører koncernenheder omfattet af minimumsbeskatningsloven, og arbejdssteder uden for koncernenhedens lokaler, dog ikke arbejdssteder, der tjener til tredjemands privatbolig eller fritidsbolig, for at gennemgå materiale, der kan have betydning for skattekontrollen. I det omfang det nævnte materiale er registreret elektronisk, omfatter Skatteforvaltningens adgang også en elektronisk adgang hertil. Driver koncernenheden virksomhed fra en ejendom, som også anvendes som bolig, kan Skatteforvaltningen gennemføre kontrol på ejendommen efter samme betingelser som nævnt ovenfor.

5. Sammenfatning

Samlet set er det på baggrund af de foreliggende oplysninger Justitsministeriets vurdering, at der ikke er grundlag for at antage, at anvendelsen af retssikkerhedsloven generelt har givet anledning til væsentlige problemer i praksis i 2022, hverken i forhold til de virksomheder m.v., hvor der udføres kontrolbesøg, eller i forhold til myndighedernes tilrettelæggelse og udførelse af kontrolbesøg m.v.

I 2023 er der i alt vedtaget 14 bestemmelser vedrørende forvaltningens adgang til at gennemføre tvangsindgreb omfattet

af retssikkerhedsloven. Seks bestemmelser giver forvaltningen en egentlig ny adgang til at gennemføre tvangsindgreb, tre af bestemmelserne har haft til formål at udvide anvendelsesområdet for allerede gældende bestemmelser om adgang til tvangsindgreb, og fem bestemmelser har hovedsageligt karakter af en videreførelse af en tidligere bestemmelse. Der er i 2023 ikke vedtaget bestemmelser, hvorved forvaltningsmyndigheders adgang til at foretage tvangsindgreb er blevet ophævet.

Det bemærkes, at optællingen af nye bestemmelser – i lighed med tidligere år – er baseret på en manuel gennemgang

af ministeriernes bidrag, som samtidig indeholder et element af skøn over karakteren af de nye bestemmelser.

Justitsministeriet vil fortsat med udgangspunkt i princippet i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af ministeriernes lovforslag tilstræbe, at der ikke unødigt medtages bestemmelser, der gør det muligt for offentlige myndigheder at skaffe sig adgang til privat ejendom.